

6982

საქართველოს
საბჭოთაო
საქართველო

საქართველო

საქართველოს საბჭოთაო საქართველო
მედიკალური განყოფილება

აპრილი № 8. 1916 წ.

ს. 24
12.1

მეცხლეტი

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

სელიფადი მმ-ХII.

№ 8

აპრილი, 1916 წ.

ჩაჯექით ჩქარა!

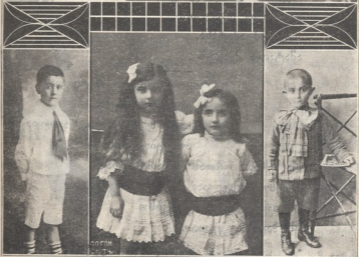

შინაარსი:

საქართველოს ბიბლიოთეკის კატალოგის ნაკვეთი № 8

- I— ჩაჯექით ჩქარა!..—სურათი 1
- II—ნაკადულის შკითხველები:— 1, 2 და 3, ნუნუ, თემური და შალიკო,—4. გრიშა კაშიბაძე,—ქუთაისი.—5 და 6, ქეთინო და ანეტა გილაშვილები, თბილისი,—7, დუდა ღვანიძე,—კაცხი . . . 3
- III—მოტყუებული მერცხალი,—ლექსი დ. ელიოზიშვილისა . . . 4
- IV—ფეფელანთ ბებერი ციცი,—ილოსი 5
- V—თორმეტი ძმის არაკი,—სამეგრელოში ჩაწერილი ზღაპარი იოსებ ყიფშიძის მიერ 14
- VI—ხელს ნუ ახლებთ ჩემს პეპელას, — ლექსი შოთა მღვიმელისა . . 19
- VII—ფუკი თხილი,—თარგმანი ნ—ისა. 21
- VIII—გასართობი:—აკროსტიხი, შარადები და ალსნა 24

„ბავშვული“

...ინტელექტუალური
...ინტელექტუალური
...სინტელექტუალური

მკითხველები

მოტყუებული მერცხალი

ურმე ნადრეკადა
მზემ მიწვენა სსივები;
წუარომ ვარდს დააფრქვია
თავის ცრემლის შივიები.

შორით გამოვეშურე,
ვეწვიე ძველ ბინასა;
მსურდა შევკებებოდი
კახაფხულის დილასა.

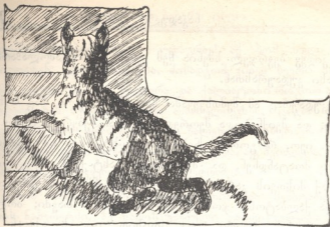
მაგრამ... დილა გათენდა,
გავახსილე თვალები,—
სიცივემ აძიტანა,
ამატკივა ძვალები.

ცით თოვლი მოდიოდა,
ედებოდა არესა;
თვალზე ცრემლი სცვიოდა
ბუვავებულ მხარესა.

რა ვქნა... ფრთას ველარ ვძრავ,
შემეხუთა სულია;
მსტიკვდებოდა მაკმაგებს
ეს ხატარა გულია.

ამინდმა მომატყუა,
დამიყენა თვალები...
კახაფხულო, მიშველე,
შენ კი გენაცვალეები!...

ინტერსები

ფეფელანთ ბებერი ციცო

იცო ხშირი სტუმარი იყო ჩვენი. არა მარტო ჩვენი, იგი ესტუმრებოდა ხოლმე ვეველა კლესსა და თავადაზნაურს, ვინც კი ირგვლივ სცხოვრობდნენ. ჩვენსა უფრო უეუარდა მობრძანება სადილს უკან. ციცომ იცოდა, რომ ქალბატონი ვოველოთვის სადილიდან საღამოსთვის კაი-კაი ნაჭრებს შეინახავდა ხოლმე; და აბა მასაც როგორ მოეთმინა და ცოტაოდნად მაინც არ დაზატრონებოდა ამ მშვენიერ დაულს!

არა-ერთხელ ვამიგია დედიჩემის ხმა:—ბიჭო, კუდაურავ, რამდენჯერ უნდა კითხრა, რომ ფეფელანთ ციცოს ნუ უშვებ ჩვენსა; დახე, ერთი უუურე, კიდევ დაუთრევი, წელან რომ შევინახე ქათმის ბარკალი და გიანსა ღება შენი მოწონებული!

კიდევ ბევრჯერ სძენია ჩემ ეურს ასეთი ვამოღობაზარაკება დედასი კუდაურასთან.

კუდაურაც ამ შემთხვევაში სტაციებდა სედის, რაც მოხვედუბოდა, და შეიქნებოდა მეორედ მოსულს. ბებური ციცოც ოსტატი იყო, როგორც იქნებოდა გამოსტებოდა იმ კუოსიდან, სადაც შობანდნენ, და ეპყრებოდა ტასტ-ქვემ, შუღლა ოთახში. აქ მისთვის კარგი ცისე იყო. აქედან ციცო კარგად ხედავდა ქალბატონს ჯოსით სელში ტასტის თავში; ბოლოში კი კუდაურას მაგარი ჯიუა ცოცხით. ციცოს აქედან სამი გესი ჰქონდა: ერთი ტასტის ზირდაზირ, სასტუმრო ოთახის კარებისკენ; მეორე—კუდაურას უკან, ფანჯარისკენ, და მესამე, ვეელასე უძჯობესი გესი, ქალბატონისკენ.

ციცოსთვის დიდი დანაკლისი იყო ის გარემოება, როდესაც ქალბატონი ჯოსით ტასტის თავში მოექცეოდა სოღმე და მით გადაუჭრიდა მოკლე გზას ბნელ ოთახისკენ. ეს ბნელი ოთახი ძვირფასი სიმაგრე იყო ციცოსთვის. აქ ჯერ ერთი ესა—უხარმაზარი საქვეშაგებო იღება, და თუ შობანწრობდა აქ შესტომას. თავის დღეში კუდაურა და ქალბატონი ამ სიმაგრეს ვერ აიღებდნენ. ციცოს შეეძლო სამი დღეც ტაურებინა საქვეშაგებოს ქვემ. სხვაც არა იქოს რა, უკანასკნელ შემთხვევაში, აქ თავგებდებდა კარგად ინადირებდა. ვინც ცობაა ტასტიდან გამოსტომის დროს ვერ შობანწრობდა საქვეშაგებოს ქვემ შესტომას, სამზარეულოს კარი აქვე არ იყო? უშიშრად შეეძლო სძეგრებოდა ამ მითომ და „სამზარეულოში“. რა უოთ, თუ აქ გარეთა კარი დაკეტილი დახვდებოდა: ცოტა ნახურეტები იყო უჯარში? ლამაზად შეეძლო კედლით იქ შესტომა და ნახურეტებში ფანჯანის მოდენა. მეორეც ესა: სხვენში შესავალი ნახურეტიც აქვე არ იყო? მიწის იატაკიდან აქ შესტომა სულ ერთი წუთის საქმე იყო. მაშინ კი

მშვიდობით, ქალბატონო და კუდაურავ! აქ სომ სულ ვერ ამოვიდოდნენ: ვერ ერთი ესა, მისადგომ კიბეს ბევრი საფეხურები აკლდა, და აბა კუდაურა და ქალბატონი როგორ ამოფოფნდებოდნენ აქ და, თუნდაც ამოსულიყვნენ, ციცო რასა ჰკარგავდა? ციცო კრამიტები იყო ჩაღვწილი სასურავში? საითაც უნდოდა, იქით დინჯად შეისვირნებდა. აქ, შეიძლება, წინწკარას ბუდეებში კვერცხებსაც შესვედროდა.

ციცოს არა-ერთხელ გამოუქუსლია და შემხტარა ამ სხვენიის ნახვრეტში. აქ წამოსკუჭებული გადმოჰყურებდა იგი კუდაურას ვაი-ვაკლახს, რომელსაც ქალბატონი აქვე, ციცოს წინაშე, უსწორდებოდა დანაშაულში: რად გაუძვი ციცოო. ეს კი არხეინად იჯდა სხვენიის ნახვრეტში წინ გადმოყოფილ თათებით და გემრიელად აცმაცუნებდა კრობიან ტუჩებს. ან კი რა აჩქარებდა: როდესაც კუდაურას დანჯა დასრულდებოდა, ისიც მიიმედა და ზლოზვნით წაბრძანდებოდა შინ.

დიადაც რომ დიდ გასაჭირსა და საფიქრებელში ჩავარდებოდა სოლმე ციცო, როდესაც ქალბატონი გადაუჭრიდა გეხს ბნელი ოთახისა და სამზარეულოსკენ. ამ შემთხვევაში მიიკუნჭებოდა ტანტქვემ რომელიმე ფესთან და თავჩადუნული გაუაციცებით უცქეროდა ქალბატონის და კუდაურას ფეხებს, რომელნიც თავ-თავიანთ ჰოზიცეებსზე იდგნენ. მან კარგად იცოდა, რომ ქალბატონი დიდს ხანს ვერ იდგებოდა, უსათუოდ დაუწეებდა ჯავრობას კუდაურას, ან მორთავდა ნატყრას:—ოჰ, სად არიან ვაჭარბა და ასტაჯინა,—ასლავე გამოაბრძანებდნენ ამ ციცოსაო.

ან კი რას იხამდნენ: ტანტი მკტად კანიერი და გრძელი იყო, ქალბატონი ვერ შეძრებოდა, და კუდაურას კი ეშინოდა: კარგად იცოდა, რომ, თუ შეძრებოდა, კაი-კაი ბრჭვალუბიან თათებს მიირთმევდა ლოყებში.

ვაჭარას და კლამპას, ქალბატონის ჰატარა ქალ-ვაჟს, კი არ ეშინოდათ. ხელად გამოაცუნესცუნებდნენ ციცოს. მაგრამ ვინ იცის, ეს უფროსი ვაჭარა ექვსი წლისა, და უძეცროსი მისი და, ახტაჯინა, რომელ უბანში დაგრიბლებდნენ გოგობიჭებში. ციცომაც იცოდა, რომ ესენი თუ შინ იქნებოდნენ, დაიჭერდნენ, და ვაი იმისი ბრალი.

უფრო ვაჭარასი ეშინოდა. ერთხელ ამ ვაჭებატონმა ციცოს მაფრამა წამოსდო თავსე და სწავალი შიგ კანლართული მოამწუვდია. დაღუპვის კარსე იდგა. კუდაურამაც შორთო ტეპაზნი ჯიუა ცოცსით ზედ მაფრამა შიფარებულ ბეჭებზე. ვაჭარამაც; სადღაც ნახურეტი შიგო ხელი, და ის იყო უნდა კუდსე წაეველო, მაგრამ ციცომ ერთი მაგრა უკბინა ვაჭარას, ვაისმა: „ვაბიე დედაჲ“! და ვეელანი დატრიალდნენ. როგორც იყო, ციცომაც აითრია მაფრამი და დიდი მისლა-მოხლის შემდეგ იზოვნა მაფრამის ნახურეტი და. მანამ ვეელანი ვაჭარას ნაკებენ თითს უსკევდნენ, იფხუკუნა იქიდან და ემკერა აივანს.

მგომარეობას არა უმაჯდა რა, როდესაც ციცო დარწმუნებული იყო, რომ ჰატარა ცეტები შინ არ არიან. რა წამს ქალბატონი გაუბამდა კუდაურას ბაასს: „შენ ტასტის ბოლოს დადექ, მე თავში; მოკვლავ, მოკვლავ, თუ წავივიდა და“ სხვა, — ციცოც იდროვებდა და ერთი ფრუტუნით დაეტაკებოდა კუდაურას ფეხებში. ამ ფრუტუნისა კუდაურას ძალიან ეშინოდა, უსათუოდ უნდა მირს ესკუპა. ციცოსაც ეს უნდოდა; ერთ წამს ემკერებოდა ფანჯარაში და შუშის მაკვირად გაკრულს ქალაღში ფსაქანს მოიღებდა.

— დაგწუველოს და დაგავსოს შენმა გამჩენმა: ეს მერამდენჯერ გავაკარი ქალაღი და ისევ გამიგლიჯა! — ჯაგრობდა ქალბატონი. ამის შემდეგ გაივლიდა კაკლებისკენ და უბანს-მასებდა:

— ფეფელაჲ, ფეფელ, მაგ თქვენმა კატამ ლამის გადაგვჭამოს: აღარ მოგვაშორებთ!?

— ი, ნათლი ქალბატონო, რა ჟენა, აბა როგორ ჩაუბგონოთ მაგ ვერანას. ვერე მმა შეძრჩეს და ნათლიმცემელმა და მკუნტებელმა *) დილა არ გამოთენოს, რომ არა ერთხელ გამოხეჭია ეკ ვასაბრასტნაჲ და დასაბრძვებელი, მაგრამ, რა უეო,— შეიგნებს?...

ერთხელ დავინახე ეს ციცო: გაშმაგებით, თვალმოუწვდენელ სისწრაფით მიროდა ჩვენი კაკლებთან ქვევით ფეფელანთკენ. უკან მოსდევდნენ უეფით ჩვენი ჩობანა, ქალუა, მურიბა და ვაჭანჭაჲე. ის იუო, აკერ, წამოაწივინენ, უნდა სტაცონ ზირი, მაგრამ ციცო მარდად გაუსტა გვერდით ჩობანას. ეს ისე უმაღ მოხდა, რომ ჩქარა მოტრიალების გამო ვაჭანჭაჲემ ვირაძალა გადაიარა. ჯაჯრისაგან მან ეეფას მოუძატა. ისევე ჩაიგდეს შუაში ოთხივეჲ. ციცო წელში მოხრილი აიკაკვა, მთელ ტანსე ბეწვი აებურძენა, კუდი შეტად გაიდიდა, გაძალა, შეიმოკლა გისერი და კბილებ-დაღრეჭილი და თვალეზ-გადმოერილი მრისხანედ დააცქერდა მის გარემო მომდგარ მტრებს. იგი ეველანს ასწრობდა თვალის მოკვრას. — აბა, გაბედეთ, ნახავთ თქვენ! — ეუბნებოდა იგი გაანხნლებულ ძაღლებს. ეს უკანასკნელები კარგად ხედავდნენ, რომ ასე ადვილი არ იუო ციცოს წელში ჩაგდება.

ერთბაძად დაცემას ვერც ერთი ვერა ბედავდა. ეველანსე გაჯაჯრებული ვაჭანჭაჲე იუო. ის წელან შერცხვა; ციცოს ეშმაკობის გამო ვირაძალა გადაიარა. „რაც უნდა მომივიდეს, უნდა ვეძგერო“, ცაიფიქრა ვაჭანჭაჲემ და ზირველმა დაარღვია თავის ამხანაგების გაუბედაობა: „რას იუოფით და დაცუნცულობთ გარშემო: მოდით რაღაო!“ და ამით დამტკე-

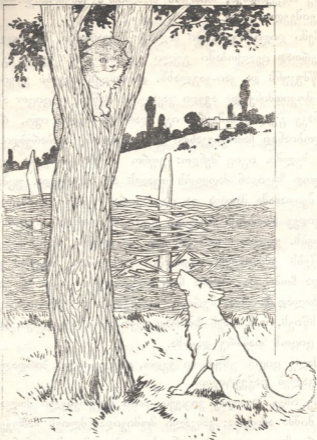
*) მაღალ მთაზე, ტყეში პატარა ძველი ეკლესია.

რბ კიდევ ციცოს ვაჭანჭაუე. მაგრამ, დასე უბედურობას, ვერც კი მოასწრო: ციცომ ერთი იფრუტუნა, შეუბერა და ისეთი ალიუური ჭკრა ვაჭანჭაუეს, რომ მან შემხარაჯი სმით მორთო წმუკუნ-ჩხავილი და სასე-დაკაწრული, შერცხვინილი უმაღლ გაეცადა, ჩაცუცქადა მოძორებით და მოჭევა ვაი-ვაგლახს. აქ ამხანაგები დატრიალდნენ; ციცოც დატრიალდა: აქეთ ეცა, იქით ეცა, იმას წაჭკბინა, ამას კაი კლანჭი მისდო, ასე რომ ისევ მიიმორ-მოიმორა მოჩხუბარნი.

— ეჭ, მართლაც, მაგრე კი არ უნდა!—დააცქერდა მურია და ეტაკა ციცოს. ერთი კაი ალიუური ამხანაც მიიღო და მორთო წვანავილი. ასლა მოძორებით მურია და ვაჭანჭაუე ორ სმაზე წკპოდნენ და ვაი-ვაგლახით ილოკაუდნენ ნაკაწრს. დაუწეეს ასლა ჩობანამ და ქაღყამ კუდების ცანცართთ აქეთ-იქით ტრიალი. ის იყო ჩობანას უნდა დაეცა ზირი, მაგრამ ციცომ იდროვა და ეძგერა ქვევით. აქ კი ვაჭანჭაუემ და მურიათ თავი გაანებეს ტირილს და ჩობანასთან და ქაღყასთან ერთად დაეღვენენ ციცოს.

მე კარგა მოძორებით ვიდექი, ფეფელახანთსა ასლოს მდგომარე ჩვენს კაკალს ქვეშ, ფესმიძეულა, და კიდევ ქვევით რაღაც არ შეცვა. ასე სიარული თოვლში ძალიან მიევიარდა. ბევრჯელ მომხვედრია შინ, მაგრამ მე ჩემსას არ ვიძლიდი. უცბად ციცო დაუსნლრა ძაღლებს და გამოქანდა ჩემკენ, და ავარდა კაკალზე.

„ძაღლობა დმერთს!“—გაისმა ფეფელახანთს, სადაც მთელს ოჯახს, დიდსა და ზატარას, მოეუარა თავი და თვალ-ცრემლიანი ხარობდა ციცოს მშვიდობიანად გადარჩენას. ივინი ტირილით თვალს ადგენებდნენ ციცოს თავგამოდებულ ბრძოლას. ასლა კი ციცო კაკალზე შეუსტათ; ამიტომ მათ სიხარულს სახლვარი არა ჭქონდა. ვეულაზე ძალიან ხარობდა

ზაწაწინა სანდალა, რომელიც შორიდან ეძახოდა: „ჩიჩო, მოადი ჩემთანა“! ციცო კაკლის ფოთლებიდან უპასუხებდა: „ძიაუ, ძიაუ! აბა როგორ მოვიდე, ჩემო მეგობარო: უფურე ქვევით ჩობანას, რამოდენა ჰირი გაუღია“!

მართლაც კაკლის ვარშემო გამშაგებით ტრიალებდნენ ჩობანა, ქაღუბა, ვაჭანჭაუე და მურია. იმათ თავები მდლხა აფლოთ და ჩქარი, განსუწუვეტილი ეფუით იქაურობას იკლებდნენ.

ხან მე მიცქერდნენ, თითქოს თვალით მეუბნებოდნენ, — რატომ არ გვიშველიო?

ჩემი დიდი ჩუგრიები ძალიან მიევარდნენ, ბევრჯელ მათთან ერთად ცელქობაში გული გამძისარებია. ვეღარ გაუძელ მათ წუშკუნს და ვაი-ვაგლახს. დაიხოცეს თავები ეფოთ. ვეღარ მოვითმინე და ავედი კაკალზე. სწული ციცო ასვლი-სათანავე გულში ჩამეკრა. იგი დარწმუნებული იყო, რომ მე მშვიდობიანად ჩამოვიყვანდი და ფეფელას ჩაეაბარებდი. ავიყვანე სელში. იგიც მენდო: უფრო მაგრა მომეკრა გულზე, მხოლოდ ზევიდან ძაღლებს თვალს არ ამორებდა. უცბად ციცომ შეითამაშა ძაღლა და თავდავირა ტყაზანი მოსძვრა ძირს.

კიდევ დიდხანს ებრძოდა იგი რკალივით შემორტყმულ ძაღლებს. ეველაფერს სძარობდა: ფრუტუნს, უცბად შებერვას, კლანჭებს ეშმაკობას, აქეთ-იქით გასტომას, მაგრამ დაიღალა და ჩობანამაც მაგრა ჩააწლო კბილები კისერში. აქ ციცო მთლად მოეშვა. მურიამ, ვაჭანჭავემ და ქალფამაც გასწი-გამოსწიეს, თან თავს სძირად აქეთ-იქით აჩქევდნენ, რის გამოც ციცოს თავბრუ დაესხა.

მაღე ციცო უსულოდ ეგდო, დაფლეთილი, ზირდალებული და თვალებ დაჭეუტილი.

მე ისევ კაკალზე ვიჯექი. ამის მაუურებელი მთლად რაღაც შიშმა ამიტანა; კანკალი მომივიდა. ძლივს ჩამოვედი და ვეშკვრე ზევით კაკლებისკენ. ძაღლებიც მე ამედევნენ. მოქანცულები, ენა-გადმოგდებულნი, ძლივს მოდიოდნენ. არც ერთი არ გადურჩა ციცოს ბრჭყალებს. ოთხივეს ცხვირშირი მოლად დაკაწრული ჭქონდათ. ვაჭანჭავეს ერთი თვალი მოეჭურბა კიდევ და ასე ბრუტიანი გამოიურებოდა. ავედი კაკლებთან და დავექი. აქვე წამოცუცქდნენ ოთხივე ჩემი მეგობრები და დაიწვეს ლოკვა-ხრუტინი. მარტო ქვევით, ფეფელანთსა დიდი ტირილი იდგა. ეველანი დასტრიალებდნენ

თავიანთ საეკარგელ ციცოს. მის ბრძოლის დროს ვერავინ მობედა: ძაღლები მეტად აჩხვლები იყვნენ და ამიტომ ვერ უშველეს საწვალ ციცოს. ეველახე ძალიან ტიროდა ჰატარა საძი წლის სახდალა. ვილა ეტეოდა მას დამე, საბან ქვეშ, სრუტუნით ზღაპრებს?

ფეფელამ მოჰკიდა კუდზე ხელი ციცოს და ჩვენკენ გადმოისროლა:

— აჰა, ხომ მოჰკალით ჩენი ციცო: წაიღეთ, თქვენივე იუოსო!

კიდევ დიდხანს მოისმოდა ფეფელანთ ბავშვების ტირილი. მე მხოლოდ ახლა ვიგრძნე ჩემი დანაშაული—როგორ უწვალოდ და შეუბრალებლად გადმოვისროლე ციცო კაკლიდან. იგი გულში ჩამკერა, მე კი უღალატე და ძაღლებს გადმოუგდე. შემოცხვა და შინ გავეშურე.

დედას უამბე ეველაფერი.

— უი, შენ კი კენაცვალოს დედა, რომ ასეთი ეოჩალი მეყვხარ! ძლივს ის ციცო არ მოვიძიორეთ...

— არა დედავ! მე უკვე დიდი ვაჟკაცი ვარ და აქამდის ჩემს გულში, სადღაც კუთხეში, მჭიდროდ სხედან ციცოს თვალები, ის თვალები, მაშინ რომ კაკალზე ნდობით მომაწერო და გულში მაკრა ჩამკერა. მე კი რა უეაფი მას? მას აქეთ განვლო დიდმა ხანმა, და მე ის არ მაგიწუდებ. რატომ მე მაშინ ჰატარა არ დამარიკე, არ ამისხენ, რა ცოდვაც ჩავიღინე?! ნუ თუ ღალატი და შემდეგ ცხოვრებაში სშირად მოგონება ჩემი შეუბრალებლობისა ცუდ კვალს არ დაჩხუვდნენ ჩემი სულის ვითარებას? ჰო, დედავ, ჰო!

ღღო.

თორმეტი მძის არაკი

(სამეგრელოში ჩაწერილი არაკი ითსებე ვაიშხაძის მიერ) —

ყო თორმეტი მძა-კაცი. უძცროსს მძას ერქვა დათა. დათა ძალიანი კაცი იყო. ამ თორმეტ მძა-კაცს უნდოდათ თორმეტი და-ქალის ცოლად შერთვა. ერთსელ თორმეტივე წავიდა საცოლოების საძებნელად. კზაზე ნახეს, დვას ზის ძირს ერთი კაცი და ზეცაში იუურება. დათამ უთხრა:

- კაი გამარჯობა შენი!
- კაი გავიმარჯოს, — უზასუსა მან.
- რას უუურებ ზეცას?
- როგორ თუ რას ვუუურებ? შარშან ისარი ვსტეორცნე ზეცას და ჯერეც არ ჩამოვარდნილაო.
- კაცი შენ ეოფილსარო, — უთხრა დათამ, — შარშან ისარი გისროლია და წრეულს იძას შეჭეურებო.
- მე-კი არა, კაცი ის არის, რომელსაც დათა ჰქვია, თორმეტ მძაში უძცროსი რომ არისო, — უზასუსა მან.
- მე ვარ დათა და ჩემთან წამოდიო.

ეს კაცი გაჭევა მათ. იარეს, იარეს და ერთ წელისძირს შიადგენს. ნახეს ერთი ვიდაც კაცი, წვალს ერთიანად სვამს და მანც გაიძახის: — ვაი, დედა, ვკვდები, მწეურიანო!

დათამ უთხრა:

— კაცი შენ უოფილხარ, ძმაო: წუაღს ერთიანად აძრობ და გაიძახი,—მწუჟრიანო.

— კაცი მე-კი არა, ის არის, ვისაც დათა ჰქვია.

— აბა დათა მე ვარ, და უკან გამომეყო.

ისიც გაჰქუვა.

იარეს, იარეს, შემოხვდათ წინ ერთი კაცი, რომელსაც თორმეტი უღელვი კამეჩი გაეზო და მიწასა ხნაუდა. ნახნავ მიწას ელანაუდა და იძახოდა:—ვაი, დედა, შოგვედი, ძმინო!

დათამ უთხრა:

— კაცი შენ უოფილხარ: რაც რო მიწა გადმოცვიინდება, სულერთიან ელანავ, და მინც იძახი,—ძმინო.

მიწის-ელანამ უთხრა:—კაცი მე-კი არა, ის არის დათა რო ჰქვია.

— აბა მე ვარ დათა, წამო-ჩემთანო.

ეს კაციც გაჰქუვა. იარეს, იარეს და შესვდნენ ერთ კაცს, რომელსაც მიჰქონდა ცა, მიწა, ქვა, სე და მინც ბლაოდა: ვერ დავიტვირთყო. დათამ უთხრა:

— კაცი შენ უოფილხარ: ვეელაუფრი ერთად მიგაქვს და იძახი, არაუფრი არ მიმაქვსო.

— კაცი მე-კი არა, ის არის, დათა რო ჰქვია.

— აბა დათა მე ვარ; წამოდი ჩემთანო.

ეს კაცი დათანხმდა. იარეს, იარეს და გზის ზირას დანახეს ეურივით ჰატარა კაცი. დათამ უთხრა:

— გამარჯობა კაი შენი! აქ რას აკეთებ?

— ჭიანჭველებს ვმწუჟმსავდი და ოსერ-ტიალი ორიოდე არა ჩანს: სადღაც წამოვიდნენო.

— კაცი შენ უოფილხარ, ძმაო, ჭიანჭველებს რო მწუჟმსავო.

— მე-კი არა, კაცი ის არის, დათას რო უძახიანო.

— აბა დათა მე ვარ, წამოძეეო.

ეს კაციც დათას გაჭეუბა. იარეს, იარეს და ნახეს მუხლის
ოდენა კაცი, რომელიც კურდღლებს მწყესავდა.

დათამ უთხრა:

— კაცი შენ ეოფილსარ, კურდღლებს უდგისარო.

— ვაი, მე-კი არა, კაცი დათა არისო.

— აბა დათა მე ვარ, ჩვენსკენ წამოდიო.

ის კაციც დათანხმდა. იარეს, იარეს და დევი ნახეს.

— გამარჯობა!

— გაგიმარჯოს!

— საით მიდიხართო?— ჰკითხა დევმა.

— სად მივდივართ? თორმეტი მძა-კაცი ვართ, გვინდა ცო-
ლებად თორმეტი და-ქალი შევიერთოთო,— უთხრა დათამ.

— ექვსი ქალიშვილი შეავს და სხვაც აწი შეეოლება.
მომიცადეთ იმ დრომდისო,— უთხრა დევმა.

დათამ უარი მოასსენა. იარეს, იარეს, მივიდნენ მეორე
დევთან. იმანაც წინანდელივით უთხრა:

— ცხრა შეავს; მომიცადეთ თორმეტის შესრულებამდო.

დათამ არ მოუცადა. იარეს, იარეს, და შესაბე დევი შემო-
ხვდათ. დათამ ჰკითხა დევს:

— რამდენი ქალიშვილი გეავსო?

— თორმეტიო.

დათამ უთხრა დევს:

— ჩვენ ვართ თორმეტი მძა-კაცი და გვინდა შევიერთოთ
თორმეტი და-ქალი. მე დათა ვასლავარო.

დევმა წაიუვანა სახლში ეს თორმეტი მძა და ქეიფი გა-
მართა. შეიქნა ნიძლაობა. ნიძლავი ის იყო, რო თუ დევი
ავლობებდა, ქალიშვილებს არ მისცემდა, და თუ დათა და მისი
მშები ავლობებდნენ, ქალიშვილები უნდა მიეცა.

პირველად დანადგავდნენ, ვინ უფრო მეტს ღვინოს და-
ლევდა. დევმა მოიტანა ერთი დიდი უშველებელი გუდა ღვი-
ნო. დათასთან ის კაცები იუვნენ, კ'ზაში რო შესვდნენ. წელის
ძელაზავმა აიღო გუდა ღვინო და ერთიანად გადაელაზა.
ძირთო ღრიალი: მოპიტანეთ ღვინო, მწეურიაო. დევს არა-
ფერი გაუვიდა. ამხაირად დათამ აჯობა დევს.

მეორედ დანადგავდნენ მიზანში სროლაზე. დადევს ნი-
ძანი და დაუწვეს ისრის სროლა; მაგრამ დევის მოძსრეუბ-
მა ვერ მოახვედრეს ისარი ნიძანში, თუძცა ბევრს ეცადნენ.
დათას მოძსრემ, რომელსაც ზეცას ისარი აესროლა და ხის
ძირს იღვა, აიღო მშვილდ-ისარი, ესროლა ნიძანს და მოარ-
ტვა. აჯობეს დევსა და მის მოძსრეებს.

მესამეჯერ სორცის ჭამაში დანადგავდნენ. დევმა დახოცა
ღორები, მოხარმა და სუფრაზე დააწყო. დათას მოძოლმა,
რომელიც მიწას ხნავდა თორმეტი უღელი კამეჩებით და ნა-
ხნავ მიწას ჰელაზავდა, ერთიანად გადაელაზა მთელი სორ-
ცი. დაიწყო ევირილი: კიკვდები შიმშილითაო. დევმა მიაუარა
და მიაუარა სორცი, მაგრამ მაინც არაფერი ეშველა. დევმა
არ იუაბულა და მეოთხედ დაენიძლავა.

მეოთხედ გაქცევაში დანადგავდნენ და თავთავის მხრიდან
მორბენალნი გამოიგუანეს. დათამ გამოიგუანა კურდღლების
მწეუმსი და გააქციეს მორბენალნი. კურდღლების მწეუმსმა
შუა გზაზე მოიტოვა მისი მოპირდაპირე მორბენალი.

მესუთედ, აურიეს ერთმანეთში ქერისა და სელის კაკალი,
დანადგავდნენ კაკლის გადარჩევაში, ქერი ცალკე უნდა გადა-
ერხიათ და სელი ცალკე. ჭინჭკელების მწეუმსმა ერთ წუთს
გადარჩია და ცალცალკე დააგროვა.

დეკმა მეტი ველარაუერი მოახერხა და უკანასკნელად ტვირთის აწევაში დაგნაძლავა.

დათას მხრით გამოვიდა ის კაცი, ცა, მიწა, ქვა და სერო მიჭქონდა. აიღო დეკის საცხოვრებელ-საბადებელი და წაღება მოუნდომა. დეკმა უთხრა:

— ასეთ საქმეს ნუ მისამთ და ჩემი ქალიშვილები თქვენთვის მომიცია ცოლებადო.

დათა დაეთანხმა, სწორედ ესაც უნდოდა. წამოიყვანეს თორმეტი დაქალი და თითო-თითო დაისვენ ცოლად ამ თორმეტმა მძაკაცმა.

36-12-21

სელს ნუ ახლებთ ჩემს ჰეპელას

(ქუჩა კალთხასას).

ელს ნუ ახლებთ ჩემს ჰეპელას,
სურაფერის წადილითა,
მას ვერავინ ვერ დაიჭერს
ნიძლეუით და ქადილითა.

თავისათვის დანავარდობს
უვაგილიდან უვაგილებზე,
ხან ზღვის ჰორად დაუშვება,
ხან დაურინავს მადლა მთებზე.

სომ არავის არ აწუხებს
და არავის რას უშავებს;
ერთხარად დასტრიალებს
გულ-თეთრებსა და გულ-შავებს.

ტებელ მშობლებს ბინას ეძებს
კორდებსა და სერებსედა,
დანრიალებს, დაურიალებს
შეწითლებულ ველებზედა.

თქვენ გგონიათ ვერ იპოვის?
უკაცრავად, სტეუით უკვდა!

თვით შინის სსივებს შეაწუხებს
 ფრთა-წინწყალა და ფრთა-ჭრულა.

არავის არ შიანსვენებს
 ქვეყნად მისხის-მისხობაზე,
 სურვილსა და ნატვრისათვის
 აცურდება უმაღ ცაზე.

მოუსვენარ ფრთების ქნევით
 ჩაეშვება თვით უფსკრულში
 და სადაც-კი ნახავს მშობლებს,
 ჩაეკვრება ტებილად გულში...

იცქრიანლე, იფრიანლე,
 ჩემო კარგო, გუნაცვანლე;
 როცა შრომას შორხებიან,
 კვლავ იხილავ მშობლებს მალე.

სელს ნუ ახლებთ ჩემს ზეპულას
 ეშმაკურის წადილითა,
 მას ვერაფერ ვერ დაიტყვრს
 ნიძლევეით და ქადილითა!

შაო შლეიშული.

ფუჭი თხილი

ვუძსე ერთი თხილი-ღა დარჩა, ფი-
 ქრობ, ეს ვეველზე გემრიელი უნდა
 იუოს, ნარჩენი უოველთვის ტკბილია;
 აიღებ, გასტეხ თხილს, გასწევე თი-
 თებს ტკბილი გულის ამოხადებდა და
 დახე, თხილი ფუჭი გამოდგა, შიგ არაფერი არ არის, რაღაც
 მუჭი ფხვიერის მეტი. ჭიას შეუჭამია თხილის გული, როგორ
 მოხდა ეს? როგორ შეეძლო სუსტ რბილ ჭიას ჩახულიყო თხი-
 ლის გულში, როცა ასეთი ძაგარი ნაჭუჭი აქვს?

აბა უური დამიგდეთ, ვიამბოთ, როგორ მოხდა ეს.

ზაფხულში, დამწიფებამდის, თხილი მწვანე ჩენჩოშია ჩამ-
 ჯდარი და ბურჩხებდა სხმი, ოთხი და მეტიც ერთად ჰკიდია
 ხეზე.

ერთ მშვენიერ მზიან დღეს თხილის ბუჩქზე დასვირობ-
 და ჰაწია მოკვითალო, ნაცრისფერი, მუქ-წინწკლებიანი ბუ-
 ზანკალა. ბუზანკალა ისეთი ჰაწაწინაა, რომ თქვენი ნეკის
 ფრხილი უფრო დიდია იმაზე. უცნაური თავი აქვს: წინა
 ნაწილი თმასავით წვრილ კრძელ სორთუმის მსგავსადა აქვს
 გამოწეული! სორთუმი მთელი ბუზანკალას ტანის სიგრძეა
 და ბოლო მოკუჭებული აქვს; სორთუმის ბოლოზე აქვს ძაგარ
 ებებიანი ჰირი. ებები თხილის ნაჭუჭში ნახერეთის ამოხა-

ფხუკად აქვს. ზირისა და უბების დანახვა მსოფლად კამადიდუბელი შუშით შეიძლება, ისე ზაწაწინებია.

ეს არის ზაწაწინების მცენარე.

საოცარი სორთუმის ორივე მხარეს თითო უღვაში აქვს; ეს უღვაშები კალმის დანახვით იკვანება და მაგრად ვეკრის სორთუმს. ეს ზაწა ბუზანკალა თხილის ცხვირგორქელა ჭიაა.

ზაწა ბუზანკალა ძალიან მოუკარული დედაა: თავის შვილების საცხოვრებელად ირწყვს უშიძარ, მკვიდრ ბინას, სადაც ვერ მიუდგება ქარი და ავღარი და საჭმელიც ბლომად ექნება. თხილის ბუჩქის ტოტეზე სეირნობის დროს ის თავს წაადგება თხილის ბურჩხებსა და დი-

დის უურბდლებით ათვალეირებს ეველა მარცვლებს. რომლებსაც ნაწუჭი უკვე გამაგრებია ისინი არ მოსწონს. ის ერთნება იმხარ თხილის მარცვლებს, რომელთაც ნაწუჭი ჯერ კიდევ რბილი აქვს.

იზოვის თუ არა რბილ თხილს, მაშინვე შეუდგება მუშობას: თავის მაგარი უბებით ამოფხეკს ზაწა ნახვრეტს, დანდებს შივ ზაწაწინა კვერცხს, შემდეგ თავის სორთუმით ჩასწევს მას თხილის რბილ სოეიერ გულში და სტოვებს იქ. ღია ნაწუჭის ზირები ჩქარა შეეზრდებიან ერთმანეთს; იმ ადგილს მსოფლად შუქი ღაქა რჩება. ორი კვირის შემდეგ თხილის გულში კვერცხიდან იჩეკება ზაწა თეთრი მატლი. მატლს სირბილი არ სჭირდება და ამიტომ ფეხებიც არა აქვს. ზირს თხილის გულით იტკბანურებს და იზრდება თხილთან ერთად.

ზაფხულის კასულის მატლი ერთობ ვიწროდ ჰგონობს თავს ბნელ ოთახში და უნდა გამოვიდეს სინათლეზე. ამისათვის კი უნდა გახვიტოს თხილის მაგარი კედელი.

მწიფე თხილი ვარდება ძირს მიწაზე და მასთან ერთად ვარდება მატლიც. მაგრამ ჩამოვარდნა არ არის მისთვის საზიანო. ის სვრეტს თხილის ნაჭუქს, გამოდის გარედ და შიშვრება ღრმად მიწაში. მიწაში დიდხანს არის ჩაფლული, ერთ წელიწადს—ხან ორსაც. შემდეგ გადიქცევა ფუძეულად და ზაფხულში ისევ ამოდის სინათლეზე, მაგრამ უკვე როგორც ზაწად ცხვირ-გძვლა თხილის ბუხანკალა და ისევ მიისწრაფვის თხილის ბუჩქისაკენ.

6.

საკრისტინი

შევაგროვე უვაჟილები,
ია, ვბრდი ჩავატანე,
ოქრო შეგდის ძაფით შევკვარ
სისხარულით მოვიტანე!

დ. კეკელიძე.

ზარალი

(წარმოდგენილი ჰ. ნაოზაძის მიერ)

I

სუთავურ ოცი შეაბრუნე,
თავში ასო მოაპყლი;
დაუმატე სათვალავად
რამდენ თითს ზრდის ორთავ სელი.
მთელი სიტყვა გენატრება,
მის შექმნას ვიცი ელი.

II

ფუტკრის ბინა ნოტის სმითა
შინ დვას, ზედ ვინმე დასვითა.

მე-7 №-ში მოთავსებულ რეზუსის აღნიშნავ:

უვაჟი შემოყდა კაკაღზე, ძორთო უკვანოდ სწობალი.

5/99

1916 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ საყმაწვილო ჟურნალ

„ნაკადული“ № 1

წელიწადი მეთორმეტე

ჟურნალი „ნაკადული“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

ჟურნალი გამოდის თვეში ორჯერ

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12** წიგნი „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის პირველ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა ნახატი.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან. იმათთვის, ვინც ჟურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი 6 მან. ნახევარ წლით—3 მან. გაგზავნით 3 მან. 50 კაპ. ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის **24 წიგნი**—3 მან. გაგზავნით 3 50 კაპ. მოზრდილთათვის **12 წიგნი**—3 მან. გაგზავნით 3 მან. 50 კაპ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

გსთხოვთ ხელის მომწერლებს თუ ჟურნალი „ნაკადული“ არ მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და ადრესის გამოცვლა დროზე შეგვატყუბინონ. ადრესის გამოსაცვლელად—40 კ. შეიძლება მარკებით გამოიგზავნოს.

ხელის მოწერა მიიღება

ტფილისში— „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი ვოლოვინის პროსპ. № 8. Редакция „Накадули“, Головинский пр. № 8. შემოსასვლელი დავითის ქუჩიდან, № 2. და წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქ. **ქუთაისში**— ისიდორე კვიციანიძისთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ. მთავრიშვილთან. **ფოთში**— ლულუმიღე შვეტელიშვილთან. **ბათუმში**— ტროფიმ ინასარიძისთან, ფოსტაში, ტ. სამსონ ყაზაიშვილთან უპრაეაში. **ოზურგეთში** ტ. ლანჩხუთში— ლეო იმნაძისთან. **თელავში**— ვანო პაატაშვილთან. **ახალციხეში**— კონსტანტინე გვარამაძისთან. **ბაქოში**— მარიამ ნაკაშიძისთან. **გორში**— ქეთევან ჯავახიშვილთან და ნინო ლომოურთან. **ჭიათურაში**— ივ. გომელაურთან. **ხონში**— მ. ი. ჭავჭავაძისთან. **მიხაილოვოში**— გაორგი ნაკაშიძისთან. **ყვირილაში**— ნინო ფერაძისთან.

რედაქტორი **ნინო ნაკაშიძე**
გამომცემელი **ბ. პავლე იოსების-ძე თუმანიშვილი.**